

Odszkodowanie za szkodę w czasie transportu międzynarodowego

Od momentu bezspornego przekazania za pokwitowaniem przesyłki wraz z drugim egzemplarzem listu przewozowego odbiorca przesyłki ma prawo do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkód w substancji towaru na podstawie przepisów Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR).

Tak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 14 kwietnia 2016 r., II CSK 338/15.

Powód podjął się na zlecenie nieuczestniczącej w sporze sądowym sp. z o.o. A (dalej: sprzedający), wykonania drogowego przewozu mięsa z Polski do Grecji, a następnie powód we własnym imieniu zlecił wykonanie tego przewozu pozwanemu, wpisanemu w liście przewozowym CMR jako przewoźnik.

W czasie przewozu wskutek okoliczności zawinionych przez kierowcę pozwanego nastąpiło uszkodzenie towaru. Grecki odbiorca będący kupującym (dalej: odbiorca) nie dochodził roszczenia odszkodowawczego od pozwanego, tj. przewoźnika, lecz powstała w czasie przewozu szkodę w wysokości obniżonej wartości otrzymanego towaru zrekomensował sobie potrąceniem odpowiedniej kwoty z wierzytelności sprzedającego przysługującej mu wobec odbiorcy z tytułu zapłaty ceny za towar. Powstała w ten sposób szkodę w swoim majątku sprzedający zrekomensował sobie natomiast potrąceniem stosownej kwoty z wierzytelności powoda przysługującej mu wobec sprzedającego z tytułu należności za przewóz towaru.

W ocenie sądu I instancji, w przedstawionym stanie faktycznym, powód mógł domagać się od pozwanego naprawienia szkody powstałej mu wskutek dokonanego przez sprzedającego ww. potrącenia. Z kolei akceptując i przyjmując za własne ustalenia sądu I instancji, sąd II instancji uwzględnił apelację pozwanego w ten sposób, że wyrokiem reformatorskim oddalił powództwo uznając za błędną ocenę prawną zebranego w sprawie materiału, dokonaną przez sąd I instancji.

Sąd II instancji w swoich rozważaniach najpierw stwierdził, że powód wystawił zlecenie spedycyjne pozwanemu, z którym łączyła go umowa spedycji zgodnie z art. 794 § 1 Kodeksu cywilnego. Następnie uznał, że powód zlecił przewiezienie towaru pozwanemu określając w treści zlecenia warunki wykonania umowy przewozu. Przewóz towaru z Polski do Grecji z kolei zakwalifikował jako mający charakter przewozu międzynarodowego, do którego mają zastosowanie przepisy Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) (dalej: Konwencja), jednak jako strony umowy przewozu określił sprzedającego jako nadawcę, a pozwanego jako przewoźnika. Nadto roszczenie powoda uznał za żądanie odszkodowawcze spedytora skierowane przeciwko przewoźnikowi, niemające podstaw faktycznych ani prawnych. Ostatecznie sąd II instancji stwierdził, że ponieważ odbiorca odebrał przesyłkę wraz z listem przewozowym, to tylko on miał prawo żądania od przewoźnika odszkodowania za powstałą w czasie przewozu szkodę, a zatem powód nie mógł mieć również roszczenia o zapłatę potrąconej mu przez sprzedającego kwotę.

Powód zaskarżył wyrok sądu II instancji w całości zarzucając w szczególności niewłaściwe zastosowanie art. 799 k.c. oraz art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 1 Konwencji, jak również pominięcie art. 471 k.c. Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną.

—Dobrawa Szymlik-Aksamit

Komentarz eksperta

Dobrawa Szymlik-Aksamit, LL.M., starszy [prawnik Warszawa](#), Rödl & Partner

Sąd II instancji – słusznie także w ocenie Sądu Najwyższego – doszedł do wniosku, iż powodowi nie przysługuje roszczenie odszkodowawcze wobec pozwanego, ponieważ odbiorca odebrał towar wraz z listem przewozowym, co na podstawie art. 12 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 Konwencji skutkowało wygaśnięciem prawa do rozporządzenia towarem po stronie nadawcy towaru, zaś po stronie odbiorcy powstało prawo dochodzenia roszczeń odszkodowawczych jako substytut ww. prawa do rozporządzenia towarem. Sąd Najwyższy jednak zauważył również, iż tok rozumowania, którym

sąd II instancji doszedł do tego wniosku choć odpowiadający prawu, nie przesądza jednoznacznie o kwalifikacji prawnej stosunku prawnego powstałego między powodem a pozwanym.

Niewątpliwie sprzedającego i odbiorcę łączyła umowa sprzedaży mięsa. Nie znając dokładnej treści umowy sprzedaży, z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż dokonane przez odbiorcę potrącenie przysługującej mu wobec sprzedającego wierzytelności z tytułu obniżonej wartości dostarczonego mięsa z wierzytelnością przysługującą sprzedającemu wobec odbiorcy z tytułu zapłaty za towar było dopuszczalne. Na podstawie zaś stanu faktycznego stosunek prawny powstały pomiędzy sprzedającym a powodem należało zakwalifikować jako umowę spedycji, zgodnie z którą powód jako spedytor zobowiązał się wobec sprzedającego do odpłatnego wysłania towaru do odbiorcy, tj. do zorganizowania przewozu towaru przez wybranego przez siebie przewoźnika (tu pozwanego). W związku z tym powód był odpowiedzialny wobec sprzedającego za działania pozwanego jako przewoźnika na zasadzie winy w wyborze, przy czym wina w wyborze w tym zakresie jest domniemana, a domniemanie to mogło zostać obalone przez wykazanie, iż powód jako spedytor wybierając pozwanego na przewoźnika zachował należyłą staranność. Powyższy wywód dotyczy jednak sytuacji, w której sprzedający występowałby przeciwko powodowi z roszczeniem odszkodowawczym. Natomiast w omawianym stanie faktycznym sprzedający – prawdopodobnie z przyczyn oportunistycznych – zrekompensował swoje roszczenie odszkodowawcze potrąceniem stosownej kwoty z wynagrodzenia należnego powodowi z tytułu umowy spedycji.

Stosunek prawny pomiędzy powodem a pozwanym należało zaś zakwalifikować jako umowę międzynarodowego przewozu drogowego towarów, w którym powód występował jako nadawca (zgodnie z przedstawionym stanem faktycznym zlecił wykonanie przewozu we własnym imieniu pozwanemu), a pozwany występował w charakterze przewoźnika (o tym świadczył stosowny wpis w liście przewozowym CMR). W związku z tym na podstawie art. 12 ust. 1 Konwencji to powód jako nadawca był uprawniony do żądania od pozwanego jako przewoźnika odszkodowania z tytułu obniżonej wartości dostarczonego mięsa do momentu odbioru towaru wraz z listem przewozowym przez odbiorcę. Po tej chwili zgodnie z art. 12 ust. 2 w zw. z art. 13 ust. 1 Konwencji roszczenie odszkodowawcze po stronie powoda jako nadawcy wygasło i przeszło na odbiorcę (który ostatecznie z tego prawa nie skorzystał). Ewentualne roszczenie powoda wobec pozwanego na podstawie art. 471 k.c. z tytułu nienależytego wykonania przewozu towaru skutkującego obniżeniem wartości przewożonego mięsa jest z kolei nieuzasadnione z uwagi na to, iż przepisy Konwencji oraz przepisy dotyczące umowy spedycji stanowią *lex specialis* w stosunku do ogólnej normy odpowiedzialności kontraktowej zawartej w art. 471 k.c. Wobec tego Sąd Najwyższy trafnie oddalił skargę kasacyjną powoda.

Źródło: <http://archiwum.rp.pl/artku/1312195-Odszkodowanie-za-szkode-w-czasie-transportu-miedzynarodowego.html#.V4N2rkaLTDd>